

POSTANOWIENIE

Dnia 28 czerwca 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Barbara Myszka

w sprawie z powództwa O. S.A. z siedzibą w T.
przeciwko K. Z.
o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 28 czerwca 2016 r.,
na skutek skargi kasacyjnej pozwanej
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie
z dnia 17 listopada 2015 r., sygn. akt I ACa 1445/15,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. nie obciąża pozwanej kosztami postępowania kasacyjnego poniesionymi przez stronę powodową.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli:

1. w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne,
2. istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów,
3. zachodzi nieważność postępowania lub
4. skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Przytoczony przepis pozwala Sądowi Najwyższemu na wstępną, merytoryczną ocenę wniesionej skargi kasacyjnej i zbadanie, czy za jej rozpoznaniem przemawia interes społeczny, skarga kasacyjna bowiem jest środkiem prawnym funkcjonującym przede wszystkim w interesie publicznym, który z kolei przemawia za skoncentrowaniem się Sądu Najwyższego na sprawach najpoważniejszych i precedensowych.

Pozwana złożyła skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 17 listopada 2015 r., oddalającego jej apelację od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 16 czerwca 2015 r., którym Sąd Okręgowy uznał za bezskuteczną w stosunku do powódki, O. S.A. w T., umowę darowizny udziału wynoszącego $\frac{1}{2}$ w spółdzielczym własnościowym prawie do opisanego lokalu mieszkalnego, zawartą z pozwaną w dniu 6 kwietnia 2009 r. przez A. Z. - w zakresie części wierzytelności w wysokości 350 000 zł, zasądzonej na rzecz powódki nakazem zapłaty z dnia 16 września 2011 r., I Nc 337/11, utrzymanym w mocy wyrokiem częściowym Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 20 września 2013 r., I C 613/12, i wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 19 marca 2014 r., I ACa 87/14. Powołując się na obie podstawy przewidziane w art. 398³ § 1 k.p.c., wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania, skarżąca powołała się na przesłanki określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 3 k.p.c. Twierdziła, że:

- w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, sprowadzające się do rozstrzygnięcia kwestii, czy w sytuacji, w której żądanie pozwu dotyczyło tylko uznania za bezskuteczną „...umowy przeniesienia własności nieruchomości, wraz z którą zawarto także umowę ustanowienia prawa użytkowania...”, konieczne jest objęcie rozstrzygnięciem sądu również umowy ustanowienia prawa użytkowania, a w razie odpowiedzi twierdzącej, czy po stronie pozwanej zachodzi współuczestnictwo konieczne i w związku z tym pozwany powinien być także użytkownik, czy też rozstrzygnięcie nie może obejmować umowy ustanowienia prawa użytkowania?

- w sprawie zachodzi potrzeba wykładni art. 530 k.c., wywołującego rozbieżności w orzecznictwie sądów w zakresie rozumienia przesłanki działania „...w zamiarze pokrzywdzenia przyszłych wierzycieli”;
- w sprawie zachodzi nieważność postępowania, jeśli uznać, że „...przedmiotem sprawy jest również umowa ustanowienia prawa użytkowania...”, w takim wypadku bowiem użytkownik A. Z. został pozbawiony możliwości obrony swych praw (art. 379 pkt 5 k.p.c.).

Analiza wywodów zawartych w uzasadnieniu skargi kasacyjnej prowadzi do wniosku, że skarżąca nie przytoczyła argumentów, świadczących o występowaniu w niniejszej sprawie wskazanych przez nią przesłanek uzasadniających przyjęcie skargi do rozpoznania.

W art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. chodzi o zagadnienie obejmujące poważną wątpliwość prawną i nierozwiązane dotąd w orzecznictwie sądowym, którego wyjaśnienie ma znaczenie dla praktyki sądowej oraz dla rozstrzygnięcia złożonej skargi. Skarżący, wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne powinien sformułować to zagadnienie, wskazać na wyłaniające się poważne wątpliwości interpretacyjne, przytoczyć argumenty prowadzące do rozbieżnych ocen i wykazać, że wyjaśnienie przedstawionego zagadnienia będzie miało znaczenie zarówno dla praktyki sądowej, jak i dla rozstrzygnięcia skargi kasacyjnej. Chodzi przy tym wyłącznie o poważne wątpliwości, wykraczające poza poziom zwykłych wątpliwości prawnych, które powstają niemal w każdym procesie decyzyjnym.

Skarżąca nie sprostала tym wymaganiom, uszło bowiem uwagi skarżącej, że umowa darowizny z równoczesnym obciążeniem jej przedmiotu bezpłatnym użytkowaniem na rzecz darczyńcy stanowi z punktu widzenia skargi pauliańskiej jedną czynność prawną, podlegającą zaskarżeniu w całości (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 14 listopada 2012 r., II CSK 206/12, M. Prawn. 2013, nr 10, s. 46 i z dnia 17 maja 2013 r., I CSK 543/12, nie publ.). Oznacza to, że wierzyciel uzyskuje jedno roszczenie materialnoprawne przeciwko osobie, która wskutek zaskarżonej czynności uzyskała korzyść majątkową. Sformułowane przez skarżącą zagadnienie prawne, obejmujące także pytanie

o współuczestnictwo konieczne, nie ma więc waloru istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Przedstawione zagadnienie nie zostało zresztą poparte żadną argumentacją jurydyczną, poza stwierdzeniem, że w dniu 6 kwietnia 2009 r. doszło do zawarcia przez dłużnika dwóch umów, podlegających odrębnemu zaskarżeniu.

Kwestia legitymacji biernej w sprawach ze skargi pauliańskiej była już przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego m.in. w uchwałach z dnia 21 marca 2001 r., III CZP 1/01 (OSNC 2001, nr 10, poz. 143), z dnia 24 lutego 2011 r., III CZP 132/10 (OSNC 2011, nr 10, poz. 112) i z dnia 17 stycznia 2013 r., III CZP 100/12 (OSNC 2013, nr 9, poz. 104) oraz w wyrokach z dnia 13 lutego 1970 r., III CRN 546/69 (OSNCP 1970, nr 10, poz. 192), z dnia 5 grudnia 2007 r., I CSK 221/07 (OSNC-ZD 2008, nr B, poz. 57) i z dnia 18 września 2014 r., V CSK 563/13 (nie publ.). Z orzeczeń tych wynika, że wierzyciel nie ma obowiązku pozywania dłużnika, legitymowana biernie bowiem jest tylko osoba trzecia, z którą dłużnik przedsięwziął czynność prawną krzywdzącą wierzyciela albo dalsza osoba, na rzecz której osoba trzecia rozporządziła uzyskaną korzyścią (art. 531 k.c.).

W tym stanie rzeczy za pozbawiony racji trzeba uznać podniesiony przez skarżącą zarzut nieważności postępowania, spowodowanej pozbawieniem dłużnika możliwości obrony swych praw przez zaniechanie wezwania go do wzięcia udziału w sprawie.

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, skarżący powinien wykazać, że przepisy potrzebne do rozstrzygnięcia skargi wywołują poważne wątpliwości interpretacyjne i wyjaśnić, na czym one polegają albo wykazać, że przepisy te wywołują rozbieżności w orzecznictwie sądów.

Wskazując na rozbieżność w orzecznictwie dotyczącą przewidzianej w art. 530 k.c. przesłanki działania w zamiarze pokrzywdzenia przyszłych wierzycieli, skarżąca wskazała na wyroki Sądu Najwyższego z dnia 28 marca 2003 r., IV CKN 1965/00 (nie publ.) i z dnia 7 lutego 2008 r., V CSK 434/07 (nie publ.). Nie skonkretyzowała jednak istoty dostrzeżonej wątpliwości ani jej znaczenia

dla rozstrzygnięcia złożonej skargi kasacyjnej, co jest konieczne dla wykazania przesłanki określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Trzeba zauważyć, że Sąd Najwyższy również w późniejszych orzeczeniach dokonywał wykładni użytego w art. 530 k.c. pojęcia działania „w zamiarze pokrzywdzenia przyszłych wierzycieli”, m.in. w wyrokach z dnia 6 marca 2009 r., II CSK 592/08 (nie publ.) i z dnia 29 maja 2015 r., V CSK 454/14 (nie publ.). Skarżąca nie wykazała, aby dla rozstrzygnięcia wniesionej skargi kasacyjnej konieczne było dodatkowe zajęcie stanowiska w odnośnej kwestii przez Sąd Najwyższy.

Konkludując trzeba stwierdzić, że w sprawie nie zachodzą wskazane przez skarżącą przesłanki opisane w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 3 k.p.c. i brak również podstaw do stwierdzenia z urzędu nieważności postępowania z innych przyczyn.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 oraz art. 102 w związku z art. 391 § 1 i 398²¹ k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i nie obciążył skarżącej kosztami postępowania kasacyjnego z uwagi na jej trudną sytuację materialną, której wyrazem było udzielenie zwolnienia od kosztów sądowych.